

راهنمای خدمات دارویی در داروخانه

میرفان

دکتر خاتمه غلامی

استاد دانشکده داروسازی

سرپرست داروخانه‌های دانشکده داروسازی و شیمی دارویی، بیمارستان پزشکی تهران،

رئیس مرکز اطلاع‌رسانی داروپزشکی داروخانه ۱۳ آبان

دکتر محمدرضا جوادی

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران

مدیر مرکز اطلاع‌رسانی داروپزشکی داروخانه ۱۳ آبان

دکتر الناز سخاییان

داروساز

سرشناسه	غلامی، خیراله، ۲۸ -
عنوان و نام پدیدآور	راهنمای خدمات دارویی / داروهای / مسکن خیراله غلامی، محمدرضا جوادی، الغاز سخا بیان، [به سفارش] مرکز پزشکی ۱۲ آبان دانشگاه علوم پزشکی تهران، مرکز تحقیقات تجویز و مصرف مناسب دارو / دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، د ف، ۱۳۹۳.
مشخصات نشر	۳۲۰ ص: (مصور) (بخشی رنگی) (جدول) (بخشی رنگی) (بخشی رنگی).
مشخصات ظاهری	علوم پزشکی ۸. علوم نوین داروپزشکی: ۸.
فروست	مراقبت های دارویی، ارتقای سلامت عمومی: ۶.
شابک	۲۲۰۰۰ ریال: ۳ - ۴ - ۲ - ۵ - ۰ - ۶ - ۷ - ۸ - ۹
وضعیت فهرست نویسی	فیب
موضوع	داروسازی خدمات اطلاع رسانی
موضوع	خدمات داروسازی
شناسه افزوده	جوادی، محمدرضا، ۱۳۵۱
شناسه افزوده	سخا بیان، الغاز
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، مرکز داروپزشکی ۱۲ آبان
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
شناسه افزوده	ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. مرکز کشوری تجویز و مصرف منطقه دارو
رده بندی کنگره	۲۱۹۹۳ / ۸ / غ / R ۵۵۶
رده بندی دیویی	۶۱۵/۱
شماره کتابشناسی ملی	۳ ۵ ۴ ۱ ۱ ۲ ۰

متن این کتاب پس از حروفچینی در مؤسسه فرهنگی هنری ساهر ————— بر پایه حروف فروردین، یاقوت، لوتوس، نازنین، و مینرا و با نرم‌افزار Word2010، همچنین T_EX-پارک محصول شرکت داده‌گوی ایران: ۱۵-۷۷۶۰۰۱۴ و حروف نستعلیق با نرم‌افزار میرعماد محصول شرکت نرم‌افزاری مریم: ۸۸ ۲۱ ۵۲ ۳۰ آمایش گردیده است. روتوش و آماده‌سازی طرح‌ها و خط‌ها با هابیش در صفحات مقدماتی، آرایش سرفصل‌ها طرح جلد با نرم‌افزارهای FreeHand و Photoshop، صفحه‌آرایی متن با دو ابزار گرافیکی Adobe-Indesign و CorelDRAW به انجام رسیده‌اند.

نشر و نشر

فروست یکم ناشر: مجموعه علوم پزشکی و پزشکی
فروست دوم ناشر: مجموعه علوم نوین داروپزشکی

© کلیه حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ و درج هر قسمت از آن در نشریات یا کتاب‌های دیگر، برنامه‌های تلویزیونی و سایر، بدون ذکر مأخذ ممنوع است.

شابک: ۹ 78 - 6 00 - 6 2 5 0 - 2 4 - 3 / ۹ ۷ ۸ - ۶۰۰ - ۶۲۵۰ - ۲۴ - ۳

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

A Guide to Pharmacy Services

The services provided by pharmacists can play a significant role in protecting people against diseases and their consequent health hazards. Pharmacists help people reform their lifestyles by warning patients about irrational use of drugs, and offering a wide range of health tips and services. Raising awareness in turn leads to better healthcare in the society and higher standards of human development.

Dr. Kheirollah Gholami Professor of clinical pharmacy, College of pharmacy of TUMS (Tehran university of medical sciences)
Head of community and institutional pharmacy services and administration at TUMS

Dr. Mohammadreza Javadi Associate professor of clinical pharmacy, College of pharmacy of TUMS (Tehran university of medical sciences)

Dr. Elnaz Sakhaeiyan Pharmacist

○ Daf publishing co. (First edition: 2014, Tehran)

Publisher: Hamdreza Shaabani

Call: 021-88888888
www.dafpublishing.com ○

راهنمای خدمات دارویی در داروخانه

مؤلفان: دکتر خیرالله غلامی، دکتر محمد رضا جوادی، دکتر الناز سخاییان

ویراستار: دکتر مجتبی سرکندی

مدرپرست اجرایی: دکتر میثم انصاری

آمایش و تولید: ○ گروه، مدیر تولید: حمیدرضا شعبانی، با همکاری آناهیتا کاویانی،

سولماز سراد، فاطمه دولت‌فر، امیرمحمد قدس‌شریفی،

سمیه دمیرچی، بهمن سلیمی، شفا حسینی، ابراهیم نوری

*

چاپ اول و صحافی این کتاب در سال ۱۳۹۳ یا شمارگان ۲۰۰ نسخه، در تاریخ ۸۷/۰۴/۲۶، ۵۵

فیلم و زینک پوزیتیو در لیتوگرافی نورنگ: ۲۷/۱۰/۵۳، ۷۲ و روکش جلد در مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت بهداشت، ۰۹/۰۶/۷۷،

به انجام رسیده است.

*

با سپاس از یاری‌های

محمدتقی عرفانیور، فرامرز عرب‌نیا، محمد نوری، فرید مهراب‌پور و حمید لواسانی.

فهرست

۵۵	پیشگفتار
۵۵	مقدمه
۱	فصل ۱: سیگار
۲	۱-۱ مشاوران بهت سیگار
۸	۲-۱ سیگار کشیدن و باروری
۱۰	۳-۱ دارو درمانی ترک سیگار
۲۰	۴-۱ ترک سیگار
۲۵	فصل ۲: دیابت
۲۶	۱-۲ دیابت
۵۴	۲-۲ عوارض ناشی از دیابت و پیشگیری از بروز آن
۶۷	فصل ۳: تغذیه و ورزش
۶۸	۱-۳ تغذیه
۷۳	۲-۳ ورزش
۷۹	فصل ۴: فشارخون
	۱-۴ فشارخون
۸۷	فصل ۵: هیپرلیپیدمی
۸۸	۱-۵ هیپرلیپیدمی
۹۷	فصل ۶: اویپویدها
۹۸	۱-۶ درمان وابستگی و اعتیاد اویپویدها

۶-۲	سمزدایی در درمان اعتیاد به اوبیوئیدها	۱۰۹
فصل ۷:	اختلال‌های عملکرد جنسی	۱۲۱
۷-۱	اختلال‌های عملکرد جنسی	۱۲۲
۷-۲	اختلال عملکرد جنسی در خانم‌ها	۱۲۸
۷-۳	اختلال عملکرد جنسی در مردان	۱۳۴
۷-۴	اختلال جنسی مرتبط با مصرف داروهای SSRI	۱۴۱
۷-۵	درمان اختلال عملکرد جنسی در مردان	۱۴۵
۷-۶	درمان اختلال‌های جنسی در خانم‌ها	۱۵۲
فصل ۸:	واک‌سناسیون در کودکان	۱۵۵
۸-۱	کسینا	۱۵۶
فصل ۹:	ویژگی‌ها	۱۷۷
۹-۱	ویتامین‌ها	۱۷۸
۹-۲	املاح معدنی	۱۸۳
فصل ۱۰:	چاقی	۱۸۷
۱۰-۱	چاقی	۱۸۸
۱۰-۲	دارو درمانی در کاهش وزن	۲۰۱
۱۰-۳	نقش ورزش و انجام فعالیت بدنی در کاهش وزن	۲۱۴
۱۰-۴	استراتژی‌های رفتاری در درمانی چاقی	۲۱۶
۱۰-۵	تغییر استراتژی‌های رفتاری به منظور کاهش وزن	۲۱۷
۲۲+	منابع و مأخذ	

پیش گفتار

جمله بسیار با این جمله برخورد کرده ایم که "پیش گیری بهتر از درمان است". گاهی حتی بدون توجه به مفهوم کاربردی این جمله در کتاب، آن را به دیگران توصیه می کنیم. اما به راستی چرا پیش گیری از درمان بهتر است؟ درمان وقتی است که بخشی از سلامت افراد دستخوش آسیب گردیده و لذا هدف، بازگرداندن سلامت از دست رفته است. اما پیش گیری، اقداماتی طبیعی است که در زمان سلامتی و با هدف جلوگیری از هرگونه آسیب به وضعیت مطلوب انجام می گیرد. حفظ و ارتقای سلامت اجتماعی علاوه بر حفظ سلامت تک تک افراد نیازمند برنامه های فزاینده ای است که سلامتی را در سطوحی بالاتر از سطوح فردی هدف قرار می دهد. سلامت جامعه نیز بدون سلامت فردی با تکیه بر کاهش مواجهه با عوامل بیماری زا و خطرات ناشی از انواع بیماری ها معنا می یابد. نعمتی نعمتی است که سبب رشد و شکوفایی روزافزون جامعه و طراوت نسل ها می گردد و شاخص اصلی توسعه انسانی را به سرعت ارتقا می دهد. از این روست که جمله معروف "پیش گیری بهتر از درمان است" مفهوم بهفت خود را باز می یابد.

در این کتاب بر آن شدیم تا خدمات دارویی در داروخانه که توسط داروسازان صورت می پذیرد، با افزایش سطح سلامت عمومی ارائه می گردد را معرفی کنیم. به دلیل این که داروساز در دسترس ترین فرد در حوزه پزشکی است، می تواند نقش بسیار مهمی در کاهش مواجهه مردم با عوامل بیماری زا و خطرات ناشی از آن ایفا کند. این نقش از طریق آموزش و مشاوره به افراد جهت اصلاح شیوه های نادرست زندگی، پیشگیری از مصرف غیرمنطقی داروها و معرفی مجموعه ای از خدمات دارویی و بهداشتی و توصیه های سلامت انجام می پذیرد.

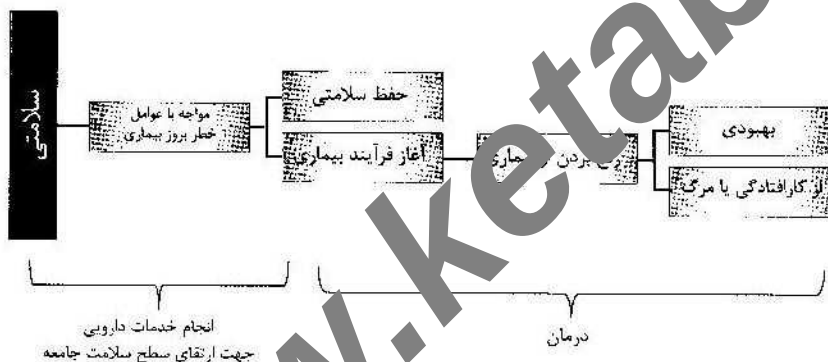
امید است همه ی ما با افزایش آگاهی ها در جهت ارتقای سلامت عمومی و در ایجاد جامعه ای سالم و رو به رشد و به دور از هرگونه آسیب های بیماری زا، سهمیم باشیم.

مقدمه

خدمات دارویی

خدمات دارویی در داروخانه سلسله فعالیت‌هایی است که سلامتی را در سطحی بالاتر از سطوح فردی و درمان بیماری هدف قرار می‌دهد و هدف آن آرایه خدماتی جهت ارتقای سطح سلامت اجتماعی است.

مفهوم مرتبط با سلامت عمومی مفاهیمی هستند که بر سلامت تمرکز دارند و بنابراین، به پیش‌گیری از بیماری‌ها و انجام مداخله‌های سریع و به موقع در این جهت می‌پردازند. نمودار ۱ تفاوت درمان، پیش‌گیری و ارتقای سلامت عمومی را نشان می‌دهد.

نمودار ۱ تفاوت درمان، پیش‌گیری و ارتقای سلامت عمومی

همان‌طور که در نمودار ۱ مشاهده می‌کنید، به کارگیری خدمات دارویی، علاوه بر حفظ سلامتی در سطح جامعه و پیش‌گیری از ابتلا به بیماری‌های گوناگون، درمان و بازگشت به سلامتی را نیز تسهیل می‌کند. خدمات دارویی در یک سطح به افراد سالم جامعه کسانی که در خطر مواجهه با عوامل بیماری‌زا هستند ارایه می‌شود و در سطح دیگر به‌منظور پیش‌گیری از بیماری‌ها و کسانی که بخشی از سلامت خود را از دست داده‌اند، به کار می‌رود. هدف از ارتقای سلامت عمومی با آرایه خدمات دارویی کاهش مواجهه با عوامل بیماری‌زا و کاهش نیاز به درمان از طریق پیش‌گیری است.

نقش داروسازان در آرایه خدمات دارویی

داروسازان یکی از قابل اعتمادترین افراد حاضر در چرخه درمان هستند که خدمات مختلفی را به جامعه ارائه می‌دهند، در زیر به برخی از این خدمات اشاره می‌گردد:

۱. آموزش بیماران در خصوص مصرف صحیح داروها
 ۲. مشاوره بیمار در مورد نحوه مصرف، عوارض و تداخل‌های دارویی
 ۳. مشاوره به افراد جهت اصلاح شیوه زندگی با توجه به شرایط فردی و وضعیت سلامت افراد
 ۴. راهنمایی و آموزش بیماران در مورد فرآیند بیماری و بهبودی
 ۵. برگزاری برنامه‌های آموزشی برای گروه‌های گوناگون با موضوع‌هایی نظیر پیش‌گیری از مصرف غیرمنطقی دارو، مصرف صحیح داروها
 ۶. مشاوره جهت استفاده از محصولات بهداشتی (فآورده‌های مرتبط با بهداشت دهان و دندان، ویتامین‌ها، املاح معدنی و کرم‌های ضد آفتاب و...)
- به طور کلی، نقش داروسازان در آرایه خدمات دارویی و ارتقای سلامت عمومی را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

۱. پیش‌گیری از شیوع بیماری‌ها
۲. پیش‌گیری از بروز بیماری‌ها، و حفظ سلامتی
۳. اطمینان از مصرف صحیح و به جای داروها
۴. مشارکت در فعالیت‌هایی که منجر به ارتقای سطح سلامت جامعه می‌شود (برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای)

*

همان‌گونه که قبلاً اشاره کردیم، مفاهیم اصلی خدمات دارویی در مرحله پیش‌گیری از ابتلا به بیماری و حفظ سلامتی مطرح می‌گردد. بنابراین، در کتاب حاضر به موضوع‌هایی که نقش پیش‌گیرنده در این زمینه دارند؛ مانند ترک سیگار، کاهش وزن، اصلاح شیوه زندگی و غیره اشاره می‌شود و همچنین روش‌های پیش‌گیری و کنترل برخی بیماری‌ها، مانند اعتیاد و دیابت که قادراند کارآمدی جامعه را تحت تأثیر قرار دهند، مطرح می‌گردد.